

Seat No. : _____

AJ-107

April-2023

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Environmental History of India)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. પર્યાવરણીય પુરાતત્ત્વ એટલે શું ? તેના વિભિન્ન પાસાઓ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો. 14
અથવા
ઔદ્યોગિક વિકાસ પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ માટે કેટલે અંશે જવાબદાર છે ? — ચર્ચા કરો. 14
2. પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ માટે જંગલોનો વિનાશ પ્રમુખ જવાબદાર કારણ છે. — વિધાન સમજાવો. 14
અથવા
ગ્રીન હાઉસ ગેસ અને તેની પર્યાવરણીય અસરો તપાસો. 14
3. ગ્રીન હાઉસ ગેસનું ઐતિહાસિક મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
ગ્લોબલ વોર્મિંગનો અર્થ સમજાવી, ગ્રીન હાઉસ ગેસ તેને માટે કેટલે અંશે જવાબદાર છે તે સમજાવો. 14
4. પર્યાવરણીય બદલાવ (ક્લાઈમેટ ચેન્જ) માટેના કારણો તપાસો. 14
અથવા
જૈવ વિવિધતાના નાશ માટે ગ્લોબલ વોર્મિંગ કેટલે અંશે જવાબદાર છે ? — ચર્ચા કરો. 14
5. કોઈપણ સાત પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 14
  - (i) પર્યાવરણની વ્યાખ્યા આપો.
  - (ii) શહેરીકરણથી પર્યાવરણને શું નુકસાન થાય છે ?
  - (iii) દરિયામાં પ્રદૂષણના મુખ્ય કારણો કયા છે ?
  - (iv) જંગલોના વિનાશ માટે જવાબદાર કારણો કયા છે ?
  - (v) ભારતમાં કેટલા ટકા વિસ્તારમાં જંગલો આવેલા છે ?
  - (vi) જૈવ વિવિધતાના નાશ માટે કયા કારણો જવાબદાર છે ?
  - (vii) ગ્રીન હાઉસ ગેસ એટલે શું ?
  - (viii) ગ્લોબલ વોર્મિંગની વ્યાખ્યા આપો.
  - (ix) પર્યાવરણને બચાવવા માટે ભારતીય સંસ્કૃતિ કયા નૈતિક નિયમો જણાવે છે ?
  - (x) પર્યાવરણને બચાવવા કયા ઉપાયો કરવા જોઈએ ?
  - (xi) પ્રાકૃતિક ખેતી પર્યાવરણ બચાવવા કેટલે અંશે મદદરૂપ થઈ શકે છે ?
  - (xii) એર ઈન્ડેક્સ એટલે શું ?

Seat No. : _____

AJ-107

April-2023

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Environmental History of India)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. What is Environmental Archaeology ? Explain its various aspects in detail. **14**
OR
To what extent industrial development is responsible for environmental pollution ? Discuss. **14**
2. Deforestation is the main responsible cause of environmental pollution – Explain the statement. **14**
OR
Explain the effect of Greenhouse gas and its environment. **14**
3. Make a historical assessment of Green House Gas. **14**
OR
Explain the meaning of global warming and how Green House Gases are responsible for it. **14**
4. Check the causes of environmental change. (climate change) **14**
OR
To what extent global warming is responsible for the loss of biodiversity ? – Discuss. **14**
5. Answer any **seven** questions in brief : **14**
  - (i) Define Environment.
  - (ii) What damage does urbanization cause to the environment ?
  - (iii) What are the main causes of pollution in the sea ?
  - (iv) What are the reasons responsible for the destruction of forests ?
  - (v) What percentage of the area is covered by forests in India ?
  - (vi) What causes are responsible for the loss of biodiversity ?
  - (vii) What is Green House Gas ?
  - (viii) Define global warming.
  - (ix) What moral rules does Indian culture state to protect the environment ?
  - (x) What measures should be taken to save the environment ?
  - (xi) To what extent can organic farming help in saving the environment ?
  - (xii) What is air index ?